

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 142/06-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. mája 2006 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., bytom D., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 195/04, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2006 doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 195/04.

Sťažovateľ uviedol, že 4. augusta 2004 podal okresnému súdu žalobu o náhradu škody spôsobenej v dôsledku krivej svedeckej výpovede, „... pričom ani takmer po 1 a 1/2 roku sa vo veci 9 C 195/2004 na súde, na ktorý podávam túto sťažnosť, vo veci nepojednávalo a do dnešného dňa nebolo vytýčené ani prvé pojednávanie, čo potvrdzuje evidentné prieťahy v súdnom konaní a je v rozpore s ľudskými právami na súdne konanie bez prieťahov, čo zaručuje aj Ústava Slovenskej republiky. (...)

Pred odoslaním tejto mojej sťažnosti Ústavnému súdu Slovenskej republiky podal som dňa 2. januára 2006 najprv sťažnosť predsedovi Okresného súdu Bratislava IV pre spôsobenie prieťahov v súdnom konaní vo veci 9 C 195/04-11. Na moju sťažnosť odpovedala mi listom zo dňa 25. januára 2006 Spr 2003/-2006 JUDr. M. Č., predsedníčka Okresného súdu Bratislava IV, ktorá, vid' posledný odsek jej listu, uznala moju sťažnosť ako dôvodnú a za zistený prieťah v súdnom konaní sa mi v mene štátnej správy Okresného súdu Bratislava IV písomne ospravedlnila“.

Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd uložil okresnému súdu konať v jeho právnej veci bez prieťahov a priznal mu finančné zadosťučinenie 80 000 Sk, čo odôvodňuje tým, že okresný súd svojou nečinnosťou spôsobil prieťahy „... v pre mňa veľmi chýlostivej a dôležitej veci“.

Odvolávajúc sa na svoju dlhodobú nepriaznivú sociálnu situáciu sťažovateľ zároveň požiadal, aby mu bol v konaní o jeho sťažnosti ustanovený právny zástupca.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Vychádzajúc zo sťažnosti, ako aj z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu, ktorý si ústavný súd vyžiadal a ktorý mu bol doručený 27. apríla 2006, ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby o ochranu osobnosti a náhradu škody doručenej okresnému súdu 9. augusta 2004. Zároveň so žalobou sťažovateľ doručil okresnému súdu aj žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu.

Dňa 23. marca 2005 okresný súd zaslal sťažovateľovi na vyplnenie a potvrdenie príslušnými orgánmi tlačivo o osobných majetkových a zárobkových pomeroch na účely posúdenia a rozhodnutia o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu v konaní. Sťažovateľ najskôr podaním doručeným okresnému súdu 14. apríla 2005 uviedol ďalšie dôvody svojej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu a nadväzujúcim podaním z 20. apríla 2005 tieto dôvody

doplnil. Súčasne k tomuto ostatnému podaniu pripojil sťažovateľ vyplnené tlačivo o svojich osobných majetkových a zárobkových pomeroch. Okresný súd uznesením sp. zn. 9 C 195/2004 z 24. septembra 2005 sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„Navrhovateľ dostatočne nepreukázal, že jeho pomery odôvodňujú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku ani, že v danom prípade nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Súd prihliadol aj na predpokladanú výšku súdneho poplatku a nemožno povedať, že ide o peňažnú čiastku, ktorú by finančne nemohol navrhovateľ zvládnuť so zreteľom na svoje osobné rodinné a spoločenské postavenie“*.

Proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 30. septembra 2005, podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie.

Okresný súd vzhľadom na to, že žaloba sťažovateľa neobsahovala zákonom vyžadované náležitosti, ho uznesením sp. zn. 9 C 195/04 z 21. novembra 2005 vyzval, aby v určenej pätnásťdňovej lehote *„... doplnil svoje podanie zo dňa 4. 8. 2004 o náležitosti podľa § 42 ods. 3 O. s. p. a § 79 O. s. p. nasledovne:*

- úplný a podrobný popis skutkového základu, na základe ktorého svoj nárok uplatňujete, na podklade ktorého bude súd vo veci konať a rozhodovať

- presnú formuláciu petitu návrhu (toho, čoho sa voči odporcovi domáhate) Žalobný petit musí byť presný, určitý a zrozumiteľný a v prípade prevzatia do výkonu rozhodnutia i vykonateľný

- navrhnutie a predloženie dôkazov preukazujúcich vaše tvrdenia (listiny, výsluch svedkov)“.

Sťažovateľ na základe označeného uznesenia doplnil svoju žalobu podaním doručeným okresnému súdu 5. decembra 2005.

Okresný súd 11. januára 2006 predložil spis spolu s opravným prostriedkom proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením sp. zn. 4 Co 57/06 z 28. februára 2006 uznesenie

okresného súdu sp. zn. 9 C 195/04 z 24. septembra 2005 potvrdil. V odôvodnení svojho uznesenia krajský súd poukázal najmä na to, že „*Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O. s. p. sú rozhodujúce predovšetkým majetkové a sociálne pomery účastníka, výška súdneho poplatku a povaha nároku. Pri rozhodovaní musí súd skúmať pomery žiadateľa v tom, či sú skutkové dôvody pre úsudok, že žiadateľ o oslobodenie od súdnych poplatkov skutočne nemôže platiť náklady súdneho konania bez ohrozenia vlastnej výživy, prípadne výživy osôb, ktoré je podľa zákona povinný vyživovať. Musí však byť splnená aj druhá podmienka spočívajúca v tom, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.*

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ je poberateľom starobného dôchodku v sume 7.994,- Sk mesačne, je nemajetný, vynakladá značnú časť svojho príjmu na zdravotnú starostlivosť, žije sám. Jeho osobné, majetkové a sociálne pomery by aj odôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, avšak vzhľadom na obsah návrhu, ktorý je nejasný a nezrozumiteľný, keď nie je zrejmé, v čom spočíva objektívna spôsobilosť zásahu do jeho osobnostných práv, príčinná súvislosť medzi neoprávneným zásahom a narušením osobnostných práv a výškou nemajetkovej ujmy v súvislosti s ochranou osobnosti (§ 11 a § 13 ods. 2 Obč. zák.) z dôvodu, že odporca nepravdivo vypovedal ako svedok v inom súdnom konaní, takže ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva“.

Proti uvedenému uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 10. apríla 2006, podal sťažovateľ 19. apríla 2006 dovolanie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Zároveň toho istého dňa doručil okresnému súdu novú žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu v jeho právnej veci, čo odôvodnil zhoršením jeho osobných, zárobkových a majetkových pomerov. Napokon ďalším podaním z 18. apríla 2006 označeným ako „*pozmienenie, spresnenie, doplnenie petitu žaloby a žalobného návrhu*“ svoju pôvodnú žalobu zmenil.

Ústavný súd po preskúmaní úkonov okresného súdu dospel k záveru, že doba, ktorá uplynula od podania žaloby do doručenia sťažnosti ústavnému súdu 10. februára 2006, neodôvodňuje meritórne skúmanie namietaného porušenia označených práv aj s ohľadom na skutočnosť, že počas doterajšieho priebehu konania okresný súd konal na základe jeho

žiadostí a procesných návrhov iba o procesných otázkach (oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu).

Ústavný súd ďalej konštatuje, že samotný sťažovateľ prispel k predĺženiu konania, keď ihneď pri podaní žaloby nepredložil okresnému súdu potrebné doklady pre posúdenie opodstatnenosti žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu, ale čakal, až kým bude súdom vyzvaný na splnenie tejto povinnosti. Ústavný súd v súvislosti s tým pripomína, že poplatková povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov vzniká v zmysle citovaného ustanovenia podaním žaloby.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 122/04), podľa ktorej požiadavka na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti. K nim možno zaradiť aj kvalifikovanú žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov (teda náležite odôvodnenú spolu s príslušnými dokladmi potvrdzujúcimi jej opodstatnenosť).

Ústavný súd po posúdení všetkých postupov okresného súdu v napadnutom konaní zistil závažnejšie obdobie nečinnosti v trvaní od 10. augusta 2004 (doručenie žaloby) do 23. marca 2005 (výzva na predloženie potvrdenia o osobných, zárobkových a majetkových pomeroch). Toto obdobie predstavuje prietahy v trvaní presahujúcom 7 mesiacov. Druhým obdobím nečinnosti v predmetnom konaní je časový úsek od 21. apríla 2005 (doručenie potvrdenia sťažovateľa o jeho osobných, zárobkových a majetkových pomeroch) do 24. septembra 2005 (uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov), teda v trvaní 5 mesiacov.

Ani zistené obdobia nečinnosti okresného súdu nie sú podľa názoru ústavného súdu v posudzovanom prípade právne relevantným dôvodom na úspešné domáhanie

sa vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa. Doterajší postup okresného súdu v namietanom konaní nemožno považovať za taký, ktorý by signalizoval pri predbežnom prerokovaní eventuálne porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v súvislosti s týmto konštatovaním zároveň prihliadol aj na obsah sťažnosti, ale najmä na obsah súvisiaceho súdneho spisu.

Ústavný súd zobral taktiež do úvahy, že rozhodovanie o procesných návrhoch, o ktorých je podľa príslušných procesných kódexov [napr. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] všeobecný súd povinný rozhodnúť ešte pred vlastným prejednaním a rozhodnutím o merite veci, je okolnosťou, na ktorú sa musí prihliadať pri posudzovaní tvrdenia o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), pretože takáto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 128/03, II. ÚS 133/03).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 350/04).

Pri skúmaní opodstatnenosti sťažností, ktorými sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), prihliada ústavný súd na to, že odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú možno okrem iného v prípade, keď zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré možno kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle uvedeného článku ústavy

(napr. I. ÚS 57/01, II. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, IV. ÚS 296/04). V nadväznosti na uvedené ústavný súd už vyslovil, že „nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 66/02, II. ÚS 133/03), ako aj, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov nemusí ešte sama osebe zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04).

Ústavný súd nemohol nezohľadniť ani skutočnosť, že žaloba sťažovateľa vykazovala (ako to vyplýva z odôvodnenia citovaného uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Co 57/06 z 28. februára 2006) aj závažné procesné nedostatky (nejasnosť a nezrozumiteľnosť obsahu žaloby, nedostatočná špecifikácia petitu), ktoré sa ani napriek výzve okresného súdu nepodarilo odstrániť. Za takýchto okolností môže zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, pre ktoré je typické, že zodpovednosť za riadne začatie, priebeh a výsledok súdneho konania je predovšetkým na žalobcovi, ktorý sa domáha súdnej ochrany (čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy). Takým konaním v občianskoprávných veciach je sporové konanie, v ktorom je žalobca povinný nielen tvrdiť, ale aj preukazovať splnenie všetkých hmotnoprávných a procesných predpokladov opodstatnenosti jeho nárokov (§ 6, § 79 a § 120 ods. 1 OSP). Poukazujúc na svoju konštantnú judikatúru (napr. IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 299/04) ústavný súd pripomína, že v posudzovanom konaní nesie procesnú zodpovednosť za riadne uvedenie návrhu na rozhodnutie vo veci samej, za postup vo veci samej, predkladanie dôkazov a iných úkonov potrebných na dosiahnutie účelu takeého konania vo výraznej miere účastník (§ 6, § 120 ods. 1 a iné OSP). Sťažovateľ teda nesie zodpovednosť najmä za doručenie jasného, určitého a zrozumiteľného žalobného návrhu. Okrem toho v takomto druhu civilného procesu je žalobca povinný bezo zvyšku splniť aj ostatné zákonom ustanovené predpoklady na prístup k súdnej ochrane [(čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), m. m. IV. ÚS 250/04]. Súd v sporovom konaní nie je povinný konať z vlastnej iniciatívy,

najmä nahradzovať úkony účastníkov pri uplatňovaní ich nárokov, plnení procesných povinností a využívaní procesných práv (IV. ÚS 24/03).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na to, že podľa jeho názoru, aj keď doterajší priebeh konania pred okresným súdom nebol celkom bez prietáhov, v zásade smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa a nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prietáhov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd považoval už za bezpredmetné rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ako aj o ďalších nárokoch uplatnených v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2006